

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****YAŞAR İNCE BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2016/1750
Karar Tarihi : 10/12/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Burhan ÜSTÜN

Hicabi DURSUN

Kadir ÖZKAYA

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportör : Ferhat YILDIZ

Başvurucu : Yaşar İNCE

Vekili : Av. Gül ALTAY

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan başvurunun üvey babası ile görüşme talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 11/1/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

6. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olarak bulunmaktadır.

9. Başvurucu, aynı zamanda öz amcası olan üvey babası Y.İ. ile tutuklu kaldığı dönemde görüşebilmiş ancak hakkında verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazına başlandıktan sonra mevzuatta sayılan kişilerden olmaması sebebiyle görüşmemiştir.

10. Ceza İnfaz Kurumunun 12/11/2015 tarihli üst yazısında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı*" kenar başlıklı 25. maddesinin (f) fıkrasında, hükümlüyü ziyaret edebilecek kişiler arasında *üvey baba* ibaresi yer almadığından hükümlünün üvey babasının ziyarete alınmadığı bildirilmiştir.

11. Başvurucunun üvey babası ile görüşmesine izin verilmemesi şeklindeki Ceza İnfaz Kurumunun uygulamasına yönelik şikâyet başvurusu Ankara Batı İnfaz Hâkimliğinin (İnfaz Hâkimliği) 13/11/2015 tarihli kararıyla reddedilmiştir. İnfaz Hâkimliği kararının gerekçesinde 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in (Ziyaret Yönetmeliği) 11. maddesinde sayılan kişiler arasında *üvey babanın* bulunmaması nedeniyle talebin reddinin gerekeceği ifade edilmiştir.

12. Başvurucunun bu karara karşı itirazı Ankara Batı 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/11/2015 tarihli kararıyla işlemlerin usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu karar, başvurucuya 10/12/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

13. Başvurucu 11/1/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

14. 5275 sayılı Kanun'un "*Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı*" kenar başlıklı 25. maddesi'nin (f) fıkrası şöyledir:

"(1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı rejimine ait esaslar aşağıda gösterilmiştir:

...

f) Hükümlüyü; eşi, alısoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler.

..."

15. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlüyü ziyaret*" kenar başlıklı 83. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir. (Ek cümle: 24/1/2013-6411/9 md.) Çocuk hükümlüler için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kimselerin ziyaretine Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebilir.

(3) Görüşler, koşul ve süreleri Adalet Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde yapılır." "

16. 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün (İnfaz Tüzüğü) "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı" kenar başlıklı 47. maddesinin (f) fıkrası şöyledir:

"(1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder. Bu ceza, aşağıda belirtilen esaslara göre infaz edilir:

...

f) Hükümlüyü eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler,

..."

17. İnfaz Tüzüğü'nün "Hükümlüyü ziyaret" kenar başlıklı 126. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kimselerin ziyaretine Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebilir.

(3) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüyü; eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilir.

(4) Hükümlüyü ziyaretin esas ve usulleri, kapalı ve açık görüş olmak üzere kurumların yapısı dikkate alınarak yönetmelikte düzenlenir."

18. Ziyaret Yönetmeliği'nin "Ziyaret edebilecekler" kenar başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"Hükümlü ve tutuklular: eşi, anne, babası, büyükanne ve büyükbabası, çocuğu, torunu, kardeşi, gelini, damadı, kayınbiraderi, baldızı, yengesi, eniştesi, görümcesi, kayınvalidesi, kayınpederi, kayınvalidesinin annesi ve babası, kayınpederinin anne ve babası, eşinin başkasından olma çocuğu, büyükanne ve büyük babasının anne ve babaları, torun çocuğu, kardeş çocuğu, eşi, amcası, halası, dayısı, teyzesi ve bunların eşleri ile vasisi ve kayyımıyla görüşebilir.

(Değişik fıkra:RG-28/07/2007-26596) (Değişik birinci cümle:RG-6/11/2009-27398) Hükümlü ve tutuklular, birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan üç ziyaretçisinin adı ve soyadı ile bilmesi hâlinde adresini ceza infaz kurumuna kabulünden ve kendisine bu hususun tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde bildirir. Bu ziyaretçiler, ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutuklunun nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi zorunlu hâller dışında değiştirilemez. Ceza infaz kurumu yönetimince, gerekli görülmesi hâlinde bildirilen ziyaretçiler hakkında, ziyarette bulunmalarında sakınca bulunup bulunmadığı konusunda kolluk aracılığıyla araştırma yaptırılır. Sakıncalı görülenlere ziyaret izni verilmez ve yeni ziyaretçinin bildirilmesi istenir.

(Değişik fıkra: RG-5/12/2018-30616) Aynı ceza infaz kurumu ya da birden fazla ceza infaz kurumunun bir arada bulunduğu yerleşkedeki farklı kurumlarda barındırılmakta olan hükümlü veya tutuklular, birinci fıkrada sayılan kişilerden olmaları şartıyla bu Yönetmelik hükümleri kapsamında Cumhuriyet başsavcılığının yazılı emri ile birbirleriyle görüşebilir.

Birinci ve ikinci fıkrada gösterilen ziyaretçilerin, belirlenen ziyaret günü ve saatleri dışındaki ziyaretleri ile birinci ve ikinci fıkrada sayılanlar dışında kalan kişilerin ziyaretlerine, makul sebep bulunması halinde Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebilir. Bu hüküm, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüler hakkında uygulanmaz."

19. Ziyaret Yönetmeliği'nin "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanların ziyaretçileri" kenar başlıklı 11. maddesi şöyledir:

"Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanları; eşi, çocukları, torunları, torunlarının çocukları, annesi, babası, büyükannesi, büyükbabası, büyükannesi ve büyükbabasının anne ve babaları, kardeşleri ve vasisi dışında kimse ziyaret edemez."

B. Uluslararası Hukuk

20. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Esra Aydın*, B. No: 2016/57050, 3/7/2019, §§ 34-41.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 10/12/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

22. Başvurucu; verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazına başlandıktan sonra aynı zamanda öz amcası olan üvey babasıyla hakkında görüşemediğini, kendisi bir yaşındayken aynı zamanda öz amcası olan üvey babası Y.İ. ile annesinin evlendiğini, o

günden bu güne bir arada aile hayatı sürdürdüklerini, kendisinin eşi ve çocuklarının olmaması, annesinin vefat etmesi ve üvey babasıyla da görüşmesine izin verilmemesi nedeniyle dış dünya ile bağlantısının oldukça azaldığını, aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Bakanlık görüşünde; başvurunun Ceza İnfaz Kurumunda 11/7/2006-25/6/2014 tarihleri arasında tutuklu olarak kaldığı, bu süre içinde amcası ve üvey babası Y.İ. ile sadece iki defa ziyaretçi görüşü gerçekleştirdiği, başvurunun 26/6/2014 tarihinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının kesinleşmesi ve bu cezanın infazına başlanması sonucunda 5275 sayılı Kanun'un 25. maddesi gereğince işlem tesis edildiği, dolayısıyla başvurunun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının kesinleşmesinden sonraki süreçte amcası ve üvey babası olan Y.İ. ile açık ve kapalı ziyaret gerçekleştiremeyeceğinin mevzuat hükümlerinde net bir şekilde belirtildiği bildirilmiştir. Ayrıca İnfaz Hâkimliği kararı ile anılan karara itiraz üzerine verilen itirazın reddine ilişkin karardaki tespit ve sonuçların yasanın uygulanması niteliğinde olduğu, bu anlamda Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükleri ihlal eder nitelikte olmadığı veya adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık bir keyfilik içermediği belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

24. Anayasa'nın 20. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

25. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurunun üvey babası ile görüşme talebinin reddedilmesi nedeniyle görüşme hakkının kısıtlandığı ve aile yaşamını devam ettirmesinin engellendiği yolundaki iddiası Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

1. Uygulanabilirlik Yönünden

26. Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği kararlarında Anayasa'daki *aile* kavramının 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'ndaki karşılığı ile sınırlı olmayacak şekilde özerk yorumlanması gerektiğini, aile hayatının hâlihazırda mevcut olan ve hakiki aile yaşamını oluşturan fiili, yakın ve şahsi bağların kurulduğu aile ilişkilerini koruduğunu belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi kararlarında aile hayatının kan bağıyla kurulabileceği gibi hukuki ya da istisnai durumlarda fiili yollarla da gerçekleşebileceği, kan veya evlatlık bağı olmamasına rağmen çocukların bakım ve gözetimini üstlenerek her türlü ihtiyacında yanında bulunan kişilerle çocuklar arasında belirli koşullar altında aile hayatı anlamında bir bağın kurulduğunun kabul edilebileceği vurgulanmıştır. Ayrıca aile hayatından söz edilebilmesi için *birlikte yaşama* temel bir koşul olmakla birlikte fiili bir *aile bağı* oluşturacak kadar yeterli tutarlılık taşımak kaydıyla bazı istisnai durumlarda da aile hayatının varlığından söz edilebilir (*Murat Demir*, B. No: 2015/7216, 27/3/2019, §§ 72-74; *Dağca Eda Yıldırım ve Özgün Yıldırım*, B. No: 2014/5974, 26/12/2017, § 70).

27. Bu bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; başvurunun bir yaşında öz babasını kaybettiği, annesinin öz amcası Y.İ. ile evlendiği, öz amcasının başvurucuya babalık yaptığı, diğer bir deyişle başvurunun öz amcası olan Y.İ. ile aile ortamında yaşadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca eşi ve çocuğu olmayan, annesi de 2007 yılında vefat eden, aile bireylerinden yalnızca iki kardeşi hayatta olan başvuru ile üvey babası Y.İ. arasında aile hayatı anlamında bir bağın mevcut olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmesine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

29. Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği kararlarda hükümlü ve tutukluların görüş haklarının sınırlanmasının aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil edeceği sonucuna varmıştır (Belirli suçlardan hükümlü ve tutuklular için açık görüş hakkının sınırlanmasının aile hayatına müdahale teşkil edeceğine ilişkin bkz. *Halil Berk*, B. No: 2017/8758, 21/3/2018, § 48; tutuklu ve/veya hükümlü eşlerin görüşme hakkının sınırlanmasına ilişkin bkz. *Esra Aydın*, § 55).

30. Başvuru konusu olayda uyuşmazlık, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olan başvurunun aynı zamanda öz amcası olan üvey babası Y.İ. ile görüşme talebinin reddedilmesinden kaynaklanmaktadır. Başvuruya konu kararın, Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan başvurunun aile ilişkilerinin sınırlandırılması yönünde etkiler doğurması nedeniyle aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil ettiği sonucuna varılmıştır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

31. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

32. Anılan müdahale Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmede Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygunluk koşullarını taşıyıp taşımadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

33. Başvurucu hakkındaki üvey babası ile görüşmemesi şeklindeki uygulamanın 5275 sayılı Kanun'un 25. maddesinin (f) fıkrasına dayandığı görülmektedir. Bu kapsamda somut olayda başvurusunun aile hayatına saygı hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

34. Özgürlüğü mahkeme kararıyla kısıtlanan hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumunda tutulmanın doğal sonucu olarak sosyal ilişkilerinin sınırlandırılması kaçınılmazdır (*Mehmet Zahit Şahin*, B. No: 2013/4708, 20/4/2016, § 57). Suçların niteliğine göre verilecek cezaların farklı olması ve bu farklılığın korunması gerekliliği gözetilerek 5275 sayılı Kanun'da ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı diğer hapis cezalarının infazından farklı olarak düzenlenmiştir. Bu itibarla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olanların ziyaret haklarına ilişkin farklı kurallar getirilmesi şeklindeki müdahalenin kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi genel amacı çerçevesinde ceza infaz kurumlarında güvenliğin ve disiplinin sağlanması şeklinde meşru amaç taşıdığı anlaşılmaktadır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk ve Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

35. Anayasa'nın 19. maddesi gereğince hükümlü ve tutukluların aile hayatının sınırlanması hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, ceza infaz kurumu idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (*Mehmet Zahit Şahin*, § 36; *Mehmet Sevik*, B. No: 2017/24068, 18/7/2019, § 31).

36. Hükümlü ve tutukluların ziyaret hakkı değerlendirilirken ceza infaz kurumunun güvenliğinin ve düzeninin sağlanması ile hükümlü ve tutukluların dış dünyayla iletişim kurmaları ve sosyalleşmeleri suretiyle iyileştirilmeleri ilkeleri arasında makul bir dengenin kurulması gerekir (*Mehmet Zahit Şahin*, § 62; *Mehmet Sevik*, § 32).

37. Hükümlü ve tutukluların temel haklarına yapılan müdahalelere gerekçe olarak gösterilebilecek makul nedenlerin somut olayın tüm koşulları çerçevesi dâhilinde, olaya özgü olgu ve bilgilerle gerekçelendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapılacak değerlendirmede kişinin itham edildiği suçun ve tutuklama sebeplerinin de dikkate alınması gerekmektedir (*Mehmet Zahit Şahin*, § 63; *Mehmet Sevik*, § 33). Bu bağlamda başvuru konusu olay bakımından yapılacak değerlendirmelerin temel eksenini, müdahaleye neden olan idari makamlar ve derece mahkemelerinin kararlarında dayandıkları gerekçelerin aile hayatına saygı hakkının kısıtlanması bakımından *demokratik toplum düzeninin gereklere uygunluk ve ölçülülük* ilkesine uygun olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyup koymadığı olacaktır (*Mehmet Zahit Şahin*, § 64; *Ahmet Temiz*, B. No: 2013/1822, 20/5/2015, § 68; *Mehmet Sevik*, § 33).

(2) İnkelerin Olaya Uygulanması

38. Demokratik bir toplumda güvenliğin ve disiplinini sağlanması amacıyla ceza infaz kurumlarına gelebilecek ziyaretçi sayısının sınırlandırılması mümkün olmakla birlikte hükümlü ve tutukluların özne durumlarının da dikkate alınması, bu hususta somut olayın koşullarının gerektirdiği esnekliğin temin edilmesi gerekir. Bu anlamda ceza infaz kurumlarında güvenliğin ve disiplinini sağlanmasıdaki kamu yararı ile tutuklu ve hükümlülerin aile ilişkilerini devam ettirmelerindeki bireysel yarar arasında makul bir denge kurulmalıdır.

39. Anayasa Mahkemesi kararlarında aile hayatının kan bağıyla kurulabileceği gibi hukuki ya da istisnai durumlarda fiili yollarla da gerçekteşebileceği, kan veya evlatlık bağı olmamasına rağmen çocukların bakım ve gözetimini üstlenerek her türlü ihtiyacında yanında bulunan kişilerle çocuklar arasında belirli koşullar altında aile hayatı anlamında bir bağın kurulduğunun kabul edilebileceği vurgulanmıştır (bkz. § 26). Başvurucunun öz babası öldükten sonra annesi ile evlenen, aynı zamanda öz amcası olan Y.İ.yi babası olarak bildiği ve bir yaşımdan itibaren aralarında baba oğul ilişkisi bulunduğu anlaşılmaktadır. Başvurucunun küçüklüğünden itibaren Y.İ. ile aile ortamında yaşıadığı, başvurucuya bakıp onu gözetin ve yetiştiren Y.İ. ile başvurucu arasında aile hayatı anlamında bir bağın mevcut olduğu, bu nedenle Y.İ.nin başvurucuyu babası sıfatıyla ziyaret edebilme hakkına sahip olması gerektiği anlaşılmaktadır.

40. Kaldı ki 5275 sayılı Kanun, İnfaz Tüzüğü ve Ziyaret Yönetmeliği ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlülerin ziyaret hakları yönünden farklı hükümler getirerek bu kişilerin ziyaret haklarını diğer hükümlü ve tutuklulara göre bir nebze daha kısıtlamıştır. Genel olarak konuya ilişkin paralel düzenlemeler içeren 5275 sayılı Kanun ve İnfaz Tüzüğü, Cumhuriyet başsavcılığının yazılı izniyle ziyaret hususunda Ziyaret Yönetmeliği'nden farklılaşmaktadır. Zira Kanun'da ve İnfaz Tüzüğü'nde bu konuya ilişkin açık bir sınırlama yer almamasına rağmen Ziyaret Yönetmeliği'nde, Cumhuriyet başsavcılığının yazılı izniyle görüş hakkı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olanlara yasaklanmıştır.

41. Somut olayda ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olan başvurucunun üvey babası Y.İ. ile görüşme talebi İnfaz Hâkimliği tarafından Ziyaret Yönetmeliği'nin 11. maddesi gerçeğe gösterilerek reddedilmiştir. Ziyaret Yönetmeliği'nde Cumhuriyet başsavcılığının yazılı izniyle ziyaret hakkından ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlülerin faydalanamayacağı belirtilmiştir ancak bu yasağa ilişkin, Ziyaret Yönetmeliği'nin dayanağı olan 5275 sayılı Kanun ve İnfaz Tüzüğü'nde bir düzenleme yer almamaktadır. İnfaz Hâkimliğince de yalnızca Ziyaret Yönetmeliği'nin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olanların ziyaret haklarını düzenleyen 11. maddesi esas alınmış, 5275 sayılı Kanun ve İnfaz Tüzüğü hükümleri görmezden gelinerek kısıtlama kararı verilmiştir. Bu şekilde ziyaret hakkına getirilen kısıtlamanın hükümlü ve tutukluların dış dünyayla iletişim kurması ve aile ilişkilerini devam ettirebilmesi ilkelerine uygun düştüğu söylenemez.

42. Sonuç olarak üvey babası ile görüşme talebinin reddedilmesi suretiyle başvurucunun aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin ilgili ve yeterli gerekçelere dayandırılmadığı, mevzuat hükümlerinin dar ve sınırlayıcı şekilde yorumlanarak Cumhuriyet savcısının ziyarete izin verme yetkisinin bulunabileceğinin tartışılmadığı, ayrıca asgari aile

ilişkilerinin temini açısından müdahalenin ölçülü olmadığı gibi demokratik toplum düzeninde gerekli bir müdahale olmadığı kanaatine varılmıştır.

43. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

44. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçuyu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

45. Başvuruçucu, hak ihlalinin tespit edilmesini ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasını talep etmiş ancak tazminat isteminde bulunmamıştır.

46. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

47. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

48. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar kendisine ulaşan mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir. (*Mehmet Doğan*, §§ 58-59; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), §§ 57-59, 66, 67).

49. İncelenen başvuruda başvurucunun üvey babası ile görüştürülmemesi uygulamasına yönelik şikâyetinin İnfaz Hâkimliğince reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

50. Bu durumda aile hayatına saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapmak üzere Ankara Batı İnfaz Hâkimliğine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

51. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL tutarındaki yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin aile hayatına saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere -Anayasa'nın geçici 21. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (b) alt bendi gereğince- yetkili adli yargı merciine **GÖNDERİLMESİNE** (Ankara Batı İnfaz Hâkimliğinin 13/11/2015 tarihli ve E.2015/4970, K.2015/4948 sayılı kararına ait dava dosyası ile ilgilidir.),

D. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin **BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE**,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 10/12/2019 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ